

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GEOGRAFIJO

ANTUN KATALENIĆ

Priseljevanje in multikulturalizem v Franciji

Zaključna seminarska naloga

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GEOGRAFIJO

ANTUN KATALENIĆ

Priseljevanje in multikulturalizem v Franciji

Zaključna seminarska naloga

Mentor: izr. prof. dr. Dejan Rebernik

Univerzitetni študijski program
prve stopnje: GEOGRAFIJA

Ljubljana, 2015

Izvleček

Priseljevanje in multikulturalizem v Franciji

Francija je celotno moderno zgodovino, od industrijske revolucije dalje, država priseljevanja. Gre za bogato in socialno državo, ki je stalno privlačna tujcem. Če so včasih večino priseljencev predstavljali delavci iz sosednjih držav, pa je danes Francija stičišče priseljencev iz celotnega sveta, veliko njih iz nekdanjih kolonij francoskega imperija. Francija je dolgo bila država z najnižjo rodnostjo v Evropi in je kot taka morala sprejemati tuje delavce za potrebe svojega gospodarstva. Danes ima, ravno kot posledica teh migracij, eno najvišjih rodnosti na kontinentu. Zgodba priseljevanja in multikulturalizma v Franciji je zgodba številnih sporov in različnih pogledov. Francija se je pri integraciji tujcev naslonila na republikanske ideale svobode, bratstva in enotnosti (*Liberté, égalité, fraternité*), a so številni tujci v Franciji še vedno deležni diskriminacije na področju zaposlovanja, bivanja in šolstva.

Ključne besede: priseljevanje, multikulturalizem, integracija, Francija

Abstract

Immigration and multiculturalism in France

Ever since the industrial revolution, France has been a country of immigration. It is a rich and social country that is constantly attracting foreigners. The majority of immigrants used to come from neighbouring states but today France is a crossroads for immigrants from all over the world, a lot of them coming from former colonies of the French Empire. France was the country with the lowest birth rate in Europe for a long time and therefore had to welcome immigrant workers to keep its economy running. Today, as a direct effect of immigration, it has one of the highest birth rates on the continent. The story of immigration and multiculturalism in France is one of many conflicts and varying views. In the quest to integrate its foreigners, France leaned on its republican ideals of freedom, brotherhood and equality (*Liberté, égalité, fraternité*) but still numerous foreigners in France are victim of discrimination in the work and housing market and in education.

Key words: immigration, multiculturalism, integration, France

KAZALO

1. UVOD	5
1.1. NAMEN IN CILJI.....	5
1.2. DELOVNE HIPOTEZE.....	5
1.3. METODE DELA.....	5
2. REPUBLIKA FRANCIJA – ORIS	6
2.1. SPLOŠNI PODATKI	6
3. OSNOVNI POJMI	7
3.1. PRISELJEVANJE, PRISELJENCI.....	7
3.1.1. VRSTE PRISELJENCEV	7
3.2. MULTIKULTURALIZEM	7
4. FRANCIJA – DEŽELA PRISELJEVANJA.....	9
4.1. ZGODOVINSKI PREGLED	9
4.1.1. SELITVE NA PREHODU IZ AGRARNE V INDUSTRIJSKO DRUŽBO	9
4.1.2. PRISELJEVANJE V FRANCIJI 19. IN ZGODNJEGA 20. STOLETJA	10
4.1.3. OBDOBJE SVETOVNIH VOJN.....	11
4.1.4. MIGRACIJE MED HLADNO VOJNO.....	12
4.1.4.1. KOLONIALNO IN POSTKOLONIALNO PRISELJEVANJE.....	12
4.1.4.2. DELOVNA MIGRACIJA.....	13
4.1.4.3. AZILSKE IN BEGUNSKE SELITVE	15
4.1.5. PRISELJEVANJE OB PRELOMU TISOČLETJA.....	15
5. POLITIKA IN IZZIV VKLJUČEVANJA PRISELJENCEV V VEČINSKO DRUŽBO ..	17
6. AKTUALNA VPRAŠANJA.....	20
6.1. AKTUALNE ŠTEVILKE	20
6.2. MIPEX	21
6.2.1. MOBILNOST NA TRGU DELA	21
6.2.2. ZDRUŽITEV DRUŽIN	22
6.2.3. IZOBRAZBA	22
6.2.4. ZDRAVSTVO.....	23
6.2.5. POLITIČNA PARTICIPACIJA.....	23
6.2.6. STALNO PREBIVALIŠČE	24
6.2.7. DOSTOP DO DRŽAVLJANSTVA.....	24
6.2.8. BOJ PROTI DISKRIMINACIJI	25
7. ZAKLJUČEK.....	26
8. SUMMARY	27

9. VIRI IN LITERATURA	28
10. SEZNAM SLIK IN PREGLEDNIC	29

1. UVOD

Priseljevanje in multikulturalizem v Franciji je tema, ki je vedno vroč politični kostanj in tema, ki se ji nekateri najraje izogibajo s tem, da se skrivajo za republikanskimi ideali svobode, enakosti in bratstva, ki pa za številne priseljence v Franciji ostajajo le nedosegljivi ideali.

Ta zaključna seminarska naloga opiše osnovne značilnosti Francije ter razjasni pojme v zvezi s priseljevanjem in multikulturalizmom, ki so večkrat napačno uporabljeni in/ali zlorabljeni.

Naloga predstavi celotno zgodovino migracij v Francijo od industrijske revolucije dalje. Samo skozi zgodovino lahko razumemo aktualne probleme povezane z imigracijo in stalno prisotnimi strahovi domačega prebivalstva pred »tujimi množicami«. Zakaj je Francija bila, in še vedno je, tako priljubljena destinacija med priseljenci, kako se znajde v tej vlogi in koliko pravic daje tujcem? Priseljenci so pomemben člen današnje Francije, a še vedno večkrat niso dojeti kot enakopravni člani družbe.

Od prvih večjih migracij dalje, je v francoski javnosti, pa tudi politiki, obstajala delitev med zaželjenimi in nezaželjenimi priseljenci, večkrat je le-ta temeljila na barvi kože in/ali veroizpovedi tujca. Pogledali bomo, kako prisotni so še vedno te predsodki.

Naloga predstavi aktualne številke ter tudi umesti francosko priseljsko politiko v širše okvire EU in jo tudi primerja z ostalimi državami članicami.

1.1. NAMEN IN CILJI

- Preučiti zgodovino priseljevanja v Francijo od industrijske revolucije dalje.
- Spoznati francoski republikanski integracijski model in ga kritično ovrednotiti.
- Obstoječe znanje in informacije aktualizirati in poskusiti iskati odgovore na trenutne zagate in težave francoske in evropske priseljske politike.

1.2. DELOVNE HIPOTEZE

- Trenutno priseljevanje v Francijo ni, zgodovinsko gledano, nič novega.
- Francoski integracijski model je neuspešen.

1.3. METODE DELA

Zaključna seminarska naloga je delana v celoti s kabinetnim delom. To je vključevalo iskanje ter študij virov in literature z raziskovalnega področja.

2. REPUBLIKA FRANCIJA – ORIS

2.1. SPLOŠNI PODATKI

Republika Francija je ena najbolj razvitih in najbogatejših držav na svetu. Državljeni Francije imajo visok življenjski standard in država se vedno uvršča visoko na področjih izobrazbe, zdravstva, pričakovane življenjske dobe, svoboščin in človekovega razvoja (CIA World Factbook, 2015).

Sestavljena je iz t.i. Metropolitanske Francije (naprej v besedilu: Francija) in nekaj prekomorskih regij in teritorijev. Francija se nahaja v Zahodni Evropi med Atlantskim oceanom na zahodu, Rokavskim prelivom in Severnim morjem na severu ter Sredozemskim morjem na jugu. Meji na Španijo, Italijo, Nemčijo, Luksemburg ter Belgijo. Površina Francije znaša 643.000 kvadratnih kilometrov in ima 66,6 milijonov prebivalcev (CIA World Factbook, 2015).

Francija je ustanovna članica Evropske unije ter Združenih narodov, kjer ima tudi stalno mesto v Varnostnem svetu. Je tudi članica G7, NATO, OECD in številnih ostalih mednarodnih organizacij (CIA World Factbook, 2015).

Karta 1: Zemljevid metropolitanske Francije z označenimi največjimi mesti.

Vir: Wikipedia, 2015

3. OSNOVNI POJMI

3.1. PRISELJEVANJE, PRISELJENCI

Migracije so gibanje posameznikov ali skupin v geografskem prostoru, ki pripelje do relativno trajne spremembe kraja bivanja. Pojem vsebuje priseljevanje/imigracijo in odseljevanje/emigracijo. Priseljevanje ali imigracija je dejanje selitve ljudi v države, od koder ne izvirajo. Priseljenc oz. imigrant z dejanjem migracije postane v svoji matični državi odseljenec oz. emigrant (Klinar, 1976).

Leta 2013 je organizacija Združenih Narodov ocenila, da je na svetu 232 milijonov imigrantov ali 3,25% celotne populacije. Približno 60% teh ljudi živi v Severni Ameriki, Avstraliji, Evropi, na Novi Zelandiji in Japonskem. Imigracija v veliki večini poteka v smeri iz revnejših v bogatejše države (Population Facts, 2013).

3.1.1. VRSTE PRISELJENCEV

Da bi bolje razumeli koncept priseljevanja, moramo ločiti med različnimi vrstami priseljencev, ki jih motivirajo različni cilji. Zaradi tega razloga, je tudi zelo težko določiti točno številko priseljencev po svetu. Priseljenci se lahko delijo na tiste, ki so v državo vstopili zakonito in tiste, ki so to naredili nezakonito. Slednji so redko všteti v državno statistiko (Hanlon, Vicino, 2014).

Pogosto priseljence razlikujemo glede na dejstvo, če so zapustili svoj dom prostovoljno ali neprostovoljno. Neprostovoljni migranti so ljudje, ki so bili prisiljeni zapustiti svojo državo ali območje zaradi nekega konflikta ali naravne nesreče, kot so poplave ali suša. Pogosto so razlogi tudi politični. Takšni migranti so begunci in prosilci za azil. Prostovoljni migranti se skoraj vedno preselijo zaradi ekonomskih razlogov in možnosti boljšega življenja. Ekonomski migranti se ločujejo na nizko in visoko kvalificirane (Hanlon, Vicino, 2014).

Ena najpomembnejših teorij na področju migracij je teorija Push-Pull dejavnikov. Dejavniki privlačenja (Pull) so faktorji, ki privlačijo migrante v določeno državo/regijo/kraj. Glavni dejavniki privlačenja so ekonomska prosperiteta, dvig standarda, višji osebni dohodek, poklicna promocija, ustrezna zaposlitev, izobraževanje. Na drugi strani so dejavniki odbijanja (Push), ki vodijo k izseljevanju. Najpomembnejši dejavniki odbijanja so ekonomska stagnacija, padec standarda, zmanjšanje nacionalnih virov, nizek osebni dohodek, brezposelnost, politične in ostale diskriminacije (Hanlon, Vicino, 2014).

3.2 MULTIKULTURALIZEM

Multikulturalizem zahteva nekoliko širšo razlago, saj sam pojem različni avtorji interpretirajo drugače in je definiran skozi različne ideološke konstrukte.

»Pojem multikulturalizem lahko označuje konkretno kulturno/družbeno realnost (več etničnih skupnosti se nahaja v eni državi), lahko je povezan s teorijo (kot kategorija, ki označuje specifične odnose med različnimi etničnimi skupnostmi, ki živijo v isti državi) ali pa združuje oba vidika in se pojavi kot politični program in gibanje za spremembo obstoječih odnosov ali pa kot princip uradne politike do avtohtonih in priseljskih etničnih manjšin.« (Lukšič-Hacin, 1999, str. 83).

Multikulturalizem je negacija monokulturnega principa. V njegovih izhodiščih se prepletajo kulturni relativizem, diferencialni koncept kulture in zagovor človekovih pravic. Priseljenskim in avtonomnim etničnim manjšinam zagotavlja avtonomno kulturno življenje (Lukšič-Hacin, 1999).

Že kot pojav in pojem je v svojem nastanku tesno povezan z migracijami ali selitvami v najširšem pomenu besede. V mednarodnih migracijah pa je bolj omejen na sodobnost in nacionalne države in s politiko v zvezi s priseljenci. Na tem področju je definicija ožja in lahko govorimo o pojmu, ki ne označuje zgolj kulturne heterogenosti, ampak tudi odnose med kulturami/skupnostmi (Lukšič-Hacin, 1999).

4. FRANCIJA – DEŽELA PRISELJEVANJA

4.1. ZGODOVINSKI PREGLED

4.1.1. SELITVE NA PREHODU IZ AGRARNE V INDUSTRIJSKO DRUŽBO

Francija je že na prehodu iz agrarne v industrijsko družbo spadala med bogatejša območja v Evropi ter na svetu in je kot takšna privabljala migrante. Večinoma je šlo za migracije iz enega dela v drugi del Francije, nekaj pa je bilo tudi priseljencev iz sosednjih držav, največ iz Španije. V Franciji so bila 3 ciljna območja priseljevanja – Pariška kotlina, Sredozemska Francija ter severovzhodno mejno območje z Belgijo. To so bila tudi glavna območja trgovine (Bade, 2000).

Z močnejšo industrializacijo je prišlo v 19. stoletju do razvoja gospodarstva, rasti prebivalstva in urbanizacije. Za to stoletje so bile značilne razmeroma svobodne množične delovne selitve, ki jih je determinirala industrializacija, ki je prišla v zahodne dele Evrope zgodaj in se nato počasi širila proti vzhodu. Tudi v samih državah so bile očitne velike razlike v razvitosti. V Franciji so bile razlike med industrializiranim vzhodom ter pretežno kmečkimi in obrtniškimi pokrajinami zahodno od črte Cherbourg-Marseille (Bade, 2000).

Vodilni sektorji industrijske revolucije so bili tekstilna industrija, ki je postopoma vodilno vlogo predala železarstvu in rudarstvu. Kasneje v 19. stoletju se je vedno bolj razvijalo še gradbeništvo. V 19. stoletju smo prav tako videli bliskovito rast prebivalstva v Evropi. Do porasta prebivalstva je prišlo, ker so ljudje živeli dalj časa in ker se je znižala umrljivost otrok. Kljub množičnemu preseljevanju v novi svet, je prebivalstvo naraslo od približno 187 milijonov leta 1800, do 266 milijonov 50 let pozneje, do 468 milijonov pred izbruhom prve svetovne vojne. Ena od izjem v tem procesu je bila Francija, kjer se je prebivalstvo od leta 1800 do 1910 povišalo le za 50%. Nikjer drugje v Evropi ni bilo tako nizkega števila rojstev. Razlog za to je bilo prostovoljno omejevanje rojstev. Male družine so se najprej razvile ravno v francoskem srednjem sloju. V družbi se je utrjevalo mnenje, da so otroci potrebni pomoči in vzgoje, starši pa so se tudi odločali za manjše družine, da so se lahko posvetili karieri. Povprečno število otrok francoske družine je bilo leta 1896 2,2, leta 1911 pa le še 1,9. V takšnih demografskih razmerah je bila Francija edina država kjer se ljudje niso odločali za večje čezmorske selitve (Bade, 2000).

Od sredine 19. stoletja pa je začelo naraščati priseljevanje v Francijo iz tujine. V štiridesetih letih se je začelo priseljevanje s flamsko-belgijskega območja, ki ga je hudo prizadel propad industrije platna, slabe letine in lakota. Sprva so prihajali kot delavci na kmetijah, kasneje pa vse bolj v urbanizirana, industrijska naselja na severu Francije. 40 let pozneje je bilo Franciji že pol milijona Belgijcev. Poleg njih so

se na območje Francije naseljevali tudi Italijani, kasneje pa tudi Poljaki. Visoka gospodarska rast je bila predvsem v večjih mestih – Parizu, Lyonu, Marseillu in Bordeauxu. V procesu rasti mest je imelo pomembno vlogo priseljevanje, ki je prispevalo 57% k rasti mestnega prebivalstva. Pariz je v 19. stoletju zrasel kar za 345%, dve tretjini takratnih prebivalcev je bilo priseljencev iz drugih regij in tujine. Ena večjih takšnih priseljskih skupin so bili Nemci. Šlo je večinoma za najrevnejše delavce in meščane, ki so opravljali težja dela. Do leta 1850 naj bi jih bilo že okoli 100.000, pojavljali so se tudi problemi z integracijo. Ta zgodba se je nenadoma končala po nemško-francoski vojni 20 let pozneje, ko je francoska vlada pozvala vse nemške moške, da zapustijo mesto (Bade, 2000).

4.1.2. PRISELJEVANJE V FRANCIJI 19. IN ZGODNJEGA 20. STOLETJA

Na prehodu v 20. stoletje so delavske množice postajale vse večje in so prepotovale večje razdalje za delo. Vsa selitvena središča v Franciji so obstala v približno istem sorazmerju kot stoletje prej. Od sedemdesetih let 19. stoletja dalje, se je priseljevalo vedno več Italijanov, ki so presegli tudi število Belgijcev in do začetka 20. stoletja predstavljali tretjino vseh tujcev. Priseljenci so se večinoma zaposlovali v industriji na severu in vzhodu države, kjer je v nekaterih panogah njihov delež dosegal 20% in več. Kot sezonski delavci so se tudi zaposlovali v kmetijstvu (Bade, 2000).

Za kmetijstvo je bil v 19. stoletju vse bolj značilen proces sezonizacije. Povsod v kmetijstvu so se sezonska obdobja krajšala in so potrebovali vse več delavcev, ki so prihajali iz vse bolj oddaljenih krajev. Na začetku 19. stoletja so na kmetijah delali večinoma Belgijci, sčasoma pa je začelo naraščati število Špancev in Italijanov ter tudi Poljakov (Bade, 2000).

V 19. stoletju pride do pojava političnih beguncev. Po letu 1815 so v Francijo začeli prihajati begunci iz sosednjih držav. Begunci so živeli v Franciji brez uradne podpore, podporo so dobivali le najrevnejši. Pariška julijska revolucija je zanetila številne vstaje po Evropi, a po zadušeni in zatrtih vstajah je veliko ljudi prosilo za azil v Franciji. Ocenjujejo, da je Francija v tridesetih letih 19. stoletja sprejela okoli 20 tisoč beguncev, med njimi največ Poljakov, pa tudi večje število Portugalcev, Špancev, Italijanov in Nemcev. Francoska vlada se je zavzemala za absolutno integracijo beguncev – posledica te politike je tudi nastanek tajske legije. Naraščanje števila beguncev in izplačevanje podpore je po letu 1834 povzročilo zaostrovanje begunske politike. Število beguncev so zmanjševali na različne načine: zavračali so jih na meji, pozivali naj se izselijo ali pa so jih kar sami izgnali. Po revoluciji 1848 se je politika priseljevanja še dodatno zaostрила in je delovala v smeri zmanjševanja števila beguncev. Ob koncu 19. stoletja Francija ni bila več država azila (Bade, 2000).

V Franciji je bilo od leta 1889 dosti lažje pridobiti državljanstvo za tujce, predvsem za

drugo generacijo zaradi načela *ius soli*, ki je omogočala avtomatično pridobitev državljanstva s tem, da je bil posameznik rojen na ozemlju Francije. Vzporedno s tem, je država vse bolj ločevala med državljani in priseljenci, proti katerim je bilo sprejeto več zakonov na področju dela, kljub stalni potrebi po tuji delovni sili. Ob prelomu stoletja se je vse bolj začela kazati ksenofobija v družbi, ki je bila najbolj uperjena proti Italijanom. Nekaj nasilnih incidentov je prepričalo vlado v potrebo po še večjem nadzoru in omejevanju priseljevanja. Novi ukrepi se delovali predvsem protekcionistično do domačih delavcev, saj so dajali prednost domačinom (Bade, 2000).

4.1.3. OBDOBJE SVETOVNIH VOJN

V Franciji je bilo leta 1911 registriranih 1,2 milijona tujcev. Ob izbruhu vojne je prišlo do večjega izseljevanja teh tujcev, številke niso znane. Vemo pa, da je med vojno v Francijo prišlo okoli 662.000 tujcev. Tretjina njih je prišla iz Španije, drugi največji delež so predstavljali vojni ujetniki iz Avstro-Ogrske in Nemčije, za njimi sledijo delavci iz Alžirije in iz francoskih kolonij iz jugovzhodne Azije ter Kitajske. Ostali narodi, ki se pojavljajo, so predstavniki iz ostalih francoskih afriških kolonij (Maroko, Tunizija in Madagaskar), sledijo še Portugalci, Grki, Italijani, Belgijci, tudi nekateri Švedi in Srbi. Veliko teh delavcev se je že med vojno vrnilo domov, tako da je dejanska številka nekoliko nižja. Španija je, kot posledica njene nevtralnosti med vojno, naenkrat postala glavni vir priseljevanja v Francijo. V začetku leta 1915 je prvič prihajalo do novačenja in zaposlovanja delavcev iz kolonij Severne Afrike in Indokine, leto kasneje so jih začeli rekrutirati tudi kot vojake. Večinoma so bili ti delavci naseljeni v izolirana taborišča, kjer so bili pod nadzorom vojske. Ponavadi so opravljali težka, zdravju škodljiva dela. »Eksperiment« najemanja kolonialne delovne sile se je izkazal za neuspešen, zaradi previsokih stroškov, in po vojni so hitro veliko večino teh delavcev poslali nazaj domov. V Franciji so tujce med vojno zaposlovali bolj v kmetijstvu kakor v industriji. Tuji delavci, ki so prišli med vojno v Francijo, so bili razvrščeni po sektorjih, obstajala je tudi izrazita delitev med evropskimi in neevropskimi delavci. Ob izbruhu in med potekom vojne se je razmahnila ksenofobija. Že avgusta 1914 je Francija zahtevala, da se iz države odstranijo vsi »sovražni tujci«. Oblasti so internirale posameznike iz Nemčije in Avstro-Ogrske, pa tudi Turke, Bolgare, Čeha, Poljake, Armence, Alzačane in Lotaringijce. Aprila 1915 so brez državljanstva ostali ljudje rojeni v »sovražni državi«. Francija je sicer med vojno sprejela 325.000 belgijskih beguncev (Bade, 2000).

Francija je bila pred vojno druga najpomembnejša država priseljevanja, po vojni pa je prevzela prvo mesto od Nemčije. Kmalu po koncu vojne je sledil ponoven gospodarski razcvet, ki je zahteval delovno silo iz tujine. Do potrebe po priseljevanju je prišlo, ker je rodnost ostala nizka tudi po vojni ter zaradi več kot 1,3 milijona mrtvih francoskih moških. Francoska vlada je v teh letih še dodatno povečala nadzor nad

svojo priseljsko politiko. V dvajsetih letih 20. stoletja je v Francijo prišlo skoraj 2 milijona ljudi, veliko njih tudi za stalno. Francija je postala druga največja sprejemnica priseljencev za Združenimi državami Amerike. Leta 1931, dve leti po izbruhu svetovne gospodarske krize, je bilo v Franciji 2,7 milijona tujcev. Največ med njimi je bilo Italijanov (800.000), za njimi so bili Poljaki (500.000), Španci (350.000) in Belgijci (250.000). Tudi v družbi je veljal širok konsenz v prid tujcev. Da je tujec lahko prišel v Francijo, je potreboval delovno pogodbo. Vlada je pridobivala priseljence neposredno za zaposlitvena območja kjer ni bilo dovolj domačih delavcev. A ta tujcem prijazna politika je bila izključujoča do delavcev iz francoskih kolonij v Afriki in jugovzhodni Aziji, ki jih je vlada označile za neprimerne. Odpravljanje posledic vojne je bil trajen proces, zaradi katerega je francosko gradbeništvo cvetelo 10 let po vojni. Drugi najpomembnejši sektor za tuje delavce je bilo kmetijstvo. Gospodarska kriza v začetku tridesetih let je sicer Franciji bolj prizanesla kot ZDA ali sosednji Nemčiji, a je vseeno prisilila vlado v protipriseljske ukrepe. Tako je Francija leta 1932 popolnoma zaprla svoje meje za tujce in jih v prihodnjih letih le redko odprla za manjše število tujcev (Bade, 2000).

Zadnji veliki val beguncev pred izbruhom 2. svetovne vojne je sprožila španska državljanska vojna. Ob koncu vojne, leta 1939, je Francija sprejela približno 3 milijone beguncev. Francija na tak priliv ljudi ni bila pripravljena in so begunci morali živeti v slabih razmerah v begunskih taboriščih. Veliko teh beguncev je v kratkem zapustilo državo. Tisti, ki so ostali, so bili med nemško okupacijo izročeni nazaj v Španijo ali pa so se bojevali v francoskem odporu. Ob začetku novega globalnega konflikta, 2. svetovne vojne, je Francija hitro postala pribežališče za številne begunce iz Belgije in Nizozemske, kmalu pa je tudi Francija padla pred nemško vojsko (Bade, 2000).

4.1.4. MIGRACIJE MED HLADNO VOJNO

Po vojni je Evropa postala območje izseljevanja. Francija je imela leta 1950 daleč največ tujcev (1,8 milijona), 20 let kasneje je zasedala drugo mesto z 2,6 milijoni. Na te številke so sicer vplivali različni sistemi pridobivanja državljanstva – v Franciji je večina tujcev, ko so dobili državljanstvo, izginila iz statistike priseljencev. Migracijske vzorce v Franciji so močno determinirale stare migracijske povezave, ki so temeljile na kulturnozgodovinskih povezavah, deloma pa tudi nove povezave, ki so se utrjevale z verižnimi selitvami in selitvami družin. To je veljalo za priseljevanje iz francoskih čezmorskih ozemelj, iz severne Afrike, tudi za delovno migracijo iz Italije, Španije in Portugalske (Bade, 2000).

4.1.4.1. KOLONIALNO IN POSTKOLONIALNO PRISELJEVANJE

Francija je imela do šestdesetih let 20. stoletja drugi največji kolonialni imperij, ki pa se je končno začel sesedati. Po koncu vojne v Alžiriji, posledica katere je bila alžirska

neodvisnost, se je v Francijo izselilo več kot milijon alžirskih Francozov (*pieds noirs*). Francosko prebivalstvo načeloma ni imelo močnega odpora do priseljevanja, kar pa ne moremo reči za t.i. *harkije*. To so bili Alžirci, ki so se bojevali na strani Francije med vojno. Tisti, ki jim je uspelo prebegniti v Francijo ob koncu vojne, so bili tam žrtve odprte diskriminacije in rasizma, večinoma so živeli v revščini. Ob povečanem priseljevanju iz vseh bivših kolonij se je vse bolj kazal rasizem v evropski družbi in Francija ni bila izjema. V osemdesetih in devetdesetih letih se je na političnem prizorišču začela uveljavljati skrajno desna stranka Front National. Priseljevanje iz neevropskih držav je postala pomembna politična tema, ki so jo skrajne nacionalistične stranke s pridom izkoriščale. Le Pen, predsednik stranke, je poudarjal nezdržljivost francoske katoliške tradicije z muslimanskimi priseljenci iz Magreba. Priseljenske skupine so se, kot posledica verižnih selitev, koncentrirale v etničnih ali regionalnih izvornih skupnostih ali v mešanih priseljenjskih četrtih. Med domačim prebivalstvom je, pod vplivom desničarskih strank in nekaterih medijev, prihajalo do povezovanja in vse glasnejšega nasprotovanja imigraciji, sploh iz tretjih držav (Bade, 2000).

4.1.4.2. DELOVNA MIGRACIJA

Glavni spodbujevalnik delovnih migracij so bile velike razlike v razvitosti med evropskim severom in jugom. Vse od konca vojne, pa do sedemdesetih let je vladal obojestranski interes med med izvornimi in ciljnim državami (Bade, 2000).

V letih po vojni so se v Francijo sprva priseljevali Italijani. Med letoma 1946 in 1962 je njihovo število naraslo iz 450.000 na 620.000. Že leta 1945 je bil ustanovljen državni priseljenjski urad (*Office national d'immigration*) čigar naloga je bila najemanje in posredovanje delovne sile ter skrb za integracijo teh tujcev. Sprva so bile mišljene le sezonske selitve - tako so sprejeli 150.000 španskih delavcev za delo v kmetijstvu. Francija je spodbujala sezonske, pa tudi trajne selitve, iz ekonomskih in demografskih razlogov, a vsi tujci niso bili enako dobrodošli. V neuresničenem načrtu iz leta 1945 so priseljence razdelili v 3 skupine po kriteriju zaželenosti: v prvi skupini so bile države Beneluksa, Švica, Skandinavija, Irska, Velika Britanija, Nemčija in Kanada, v drugi skupini države severnega Sredozemlja in v tretji Poljska, Češkoslovaška in Jugoslavija. Razmerje med temi tremi skupinami priseljencev naj bi bilo 50:30:20. Popolnoma nezaželeni so bili priseljenci z Bližnjega vzhoda, Grki, Armenci, vzhodnoevropski Judje. Ta načrt nikoli ni bil uresničen, saj delavci iz zaželenih držav niso mogli kriti potreb francoskega gospodarstva. V šestdesetih letih so Italijani vse bolj odhajali na delo v Švico in Nemčijo, zato je Francija vse bolj najemala delavce iz Španije, Portugalske, Turčije, tudi iz Maroka in Tunizije. Leta 1968 so Španci postali glavna priseljenjska skupina in so s 618.000 ljudi dosegli svoj zgodovinski maksimum. Kaj kmalu pa so jih prehiteli Portugalci, ki so se množično priseljevali in jih je bilo leta 1976 prijavljenih že 883.000. V sedemdesetih letih so

prvo mesto prevzeli Alžirci, ki jim je bila leta 1962, ob koncu vojne za neodvisnost, zagotovljena svoboda gibanja in so kljub omejitvam leta 1975 šteli že 884.000 ljudi. V trinajstih letih, med 1960 in 1973, se je delež tuje delovne sile povzpел s 6% na približno 11%. Največji porast tujih delavcev je beležilo gradbeništvo, kjer je leta 1975 več kot tretjina delavcev bila tujcev. V Španiji in na Portugalskem je v teh letih vladala diktatura in večina priseljencev iz teh držav je vstopila v Francijo s turističnim vizumom in so nato ostali. V vseh priseljskih skupnostih je bila velika večina moških. Še največji delež žensk je bil ravno med Portugalci, znašal je 20%. Portugalke so bile tudi v večji meri zaposlene, kot npr. Alžirke. Državni urad za imigracijo je v šestdesetih in sedemdesetih vse bolj izgubljal nadzor nad priseljevanjem, saj se je vse bolj povečevalo tudi število nezakonitih priseljencev. V tem času so ob obrobjih velikih mest, npr. ob Parizu in Marseillu, zrasla prva barakarska naselja, t.i. *bidonvilles*. Leta 1970 je v takšnih naseljih živelo 25.000 ljudi. Do začetka osemdesetih let je bila večina teh naselij odstranjenih, priseljenci pa so na teh območjih ostali. Tako je, sredi osemdesetih, kar 60% priseljencev živelo v okolici treh največjih mest – Pariza, Marseilla in Lyona. Na teh območjih je posledično prihajalo do getoizacije in porasta kriminalnih dejanj ter do sporov med domačini in priseljenci (Bade, 2000).

V sedemdesetih letih so ciljne države, ob upočasnitvi gospodarske rasti, začele omejevati priseljevanje. Poleg ekonomske krize, je za omejevanje priseljevanja bilo odgovorno tudi vse bolj negativno mnenje domačinov, v Franciji predvsem do severnih Afričanov. V tistem trenutku so številne migrante pustili z izbiro naj ostanejo ali naj se vrnejo v državo izvora – veliko se jih je odločilo ostati, posledično so se jim pridružile tudi družine, ki so imele to pravico zaradi evropskih določil o varstvu družine. Medtem ko je v osemdesetih število evropskih priseljencev upadalo, je naglo raslo število severnih Afričanov in Turkov. Prihajalo je do premika od sezonskega k trajnemu bivanju (Bade, 2000).

Ustavitev najemanja tujih delavcev leta 1974 ni ustavila priseljevanja, marveč ga je samo spremenila. Še naprej je prihajalo do priseljevanja z namenom združevanja družin. Spremenila se je struktura tujcev – zdaj jih je večina prihajala iz zunajevropskih regij. Od evropskih priseljencev je samo število Portugalcev ostalo visoko. Migracija je v teh letih postala vroča medijska in politična tema. Francija je uvedla strogo preverjanje združevanja družinskih članov, obvezen vizum za večino neevropejcev, poostrene sankcije za delodajalce, ki so najemali tujce itd. Na politično sceno je stopila skrajna desnica, kar je vodilo tudi do več rasističnih napadov na neevropske priseljence. Sredi devetdesetih let je od 55 milijonov Francozov, kar 18 milijonov vsaj po eni strani izviralo od tujih (starih) staršev. Število tujcev je kljub vsemu ostajalo stabilno, saj jih je veliko prevzelo državljanstvo. Vlada je leta 1993 uvedla reformo s katero je odpravila možnost avtomatične pridobitve državljanstva za

otroke, ki so se rodili tujcem v državi, pa tudi za priseljence, ki so bili rojeni v nekdanjih kolonijah (Bade, 2000).

4.1.4.3 AZILSKE IN BEGUNSKE SELITVE

Za begunca velja vsak človek, ki je iz utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi svoje rase, vere, nacionalne pripadnosti, pripadnosti družbeni skupini ali zaradi svojega političnega prepričanja zunaj države, katere državljanstvo je imel, a ni mogel pričakovati varstva od nje ali pa tega iz strahu pred preganjanjem ni hotel (Bade, 2000).

V Franciji je bilo v ospredju priseljevanje afriških in azijskih prosilcev za azil. Od poznih sedemdesetih let dalje, se je število prosilcev za azil naglo povečevalo. Do tega vala je prišlo v času naraščanja brezposelnosti in prosilci za azil so predstavljali le še dodatno breme za državno blagajno. V nasprotju z begunci iz vzhoda Evrope, so o beguncih iz tretjega sveta začeli dvomiti ali gre res za »prave« begunce, ali pa le za »ekonomske begunce«. V takšnem okolju se je vse bolj širil rasizem in strah o »spopadu civilizacij«. Francija je, skupaj z večino ostalih držav priseljevanja, sprejela defenzivno azilno politiko, kar je vodilo v dodaten porast nezakonitega priseljevanja. Francija je med letoma 1983 in 1990 sprejela 277.000 prosilcev za azil, od tega jih je 35% dobilo azil (Bade, 2000).

4.1.5. PRISELJEVANJE OB PRELOMU TISOČLETJA

Leta 1990 je tuje stalno prebivalstvo v Franciji znašalo 6,3% prebivalstva oz. 3,6 milijona v absolutnih številkah. Poleg tega je v metropolitanski Franciji živel 1,3 milijona priseljencev s francoskim državljanstvom in približno pol milijona francoskih državljanov iz čezmorskih departmajev. Deset milijonov Francozov je imelo vsaj deloma tuje starše in/ali stare starše. 45% vseh novih priseljencev je bilo iz severne in podsaharske Afrike. Njihov delež med tujimi učenci je znašal 63%, v skupnem številu šoloobveznih otrok pa 8%. Območja koncentracije priseljencev se niso spremenila – največji delež prebivalstva tujega izvora je živel na območju Île-de-France, ki zajema širše območje Pariza (38,3%), sledita Rhône Alpes (12%) s središčem v Lyonu in Azurna obala s središčem v Marseillu (8,4%) (Bade, 2000).

V času, ko je prihajalo do rahljanja evropskih notranjih mej, je EU ustvarjala »trdnjavo Evropo« in prestavila nadzor na svoje zunanje meje. Meje na notranjem trgu so bile čedalje bolj porozne, na naddržavni ravni pa je obramba pred zunanjimi priseljenci prišla v ospredje. Potem, ko so se omejile delovne selitve, je EU prestavila svojo pozornost na ustavljanje azilnih selitev, ki so postajale vse bolj verižne. Francija je, skupaj z ostalimi državami EU, zaostrovala merila za morebitne azilante in jih poskusila že vnaprej odvrniti od poskusa prečkanja meje. Skupna evropska migracijska politika se je tako začela kot varnostna politika nadzora zunanjih mej. Ta premik v priseljenjski politiki se je posledično začel kazati tudi v javnem mnenju. V

šestdesetih so tudi delavce migrante iz južne Evrope dojemali kot »tujce«, kasneje se je ta naziv vse bolj odlepil od južnih Evropejcev in se začel lepiti na, npr., Turke. V modernem času pa je prišlo do premika od notranjeevropskih k zunanjeevropskim pogledom na tujost z evrorasističnimi konotacijami. Kljub zapiranju zunanjih meja, pa so vrata EU ostala priprta, zaradi ekonomskega interesa sprejemnih držav, družinskih selitev ter v manjšem obsegu, tudi humanitarnih razlogov (Bade, 2000).

V 90. letih je število pomembnejših določb in pogodb poskrbelo za prost pretok blaga, storitev, kapitala in ljudi med državami EU. Ta izguba nadzora nad notranjimi mejami je privedla do zahtev po poostritvi nadzora zunanjih meja. To je bila podlaga za podpis Schengenskega in Dublinskega sporazuma. Schengen II je vstopni nadzor premaknil na zunanje meje EU, poenotil vizumsko politiko in vstopne pogoje ter sprejel ukrepe proti ilegalcem, Dublin pa je onemogočil večkratne vloge za dodelitev azila. Ob omejevanju delavskih migracij, je veliko imigrantom edina pot v EU bila prošnja za azil, ob blokiranju teh prizadevanj pa je edina možnost ostala nezakonito prečkanje meja EU (Bade, 2000).

Mogoče je razlikovati več oblik ilegalnega priseljevanja. Pri prvi obliki posameznik legalno vstopi v državo (kot turist, sezonski delavec, begunec itd.) in nato prekorači svoje dovoljeno obdobje bivanja in sprejme delo brez dovoljenja za delo. Pri drugi obliki gre za prečkanje meje s ponarejenimi dokumenti ali na skrivaj. Pri obeh oblikah vodi nezakonita migracija v neformalni sektor, ki je v Franciji močno prisoten, predvsem v gradbeništvu – v Franciji naj bi tretjino cest zgradili ilegalni migranti, prav tako podoben odstotek dosega število »illegalcev« v avtomobilski industriji. Tretja oblika je mednarodno tihotapljenje ljudi, ki vključuje specializirane kriminalne organizacije, ki so glavni dobičkarji od evropskega zapiranja zunanjih meja (Bade, 2000).

Ko je leta 1989 padel berlinski zid, in se je s tem simbolično končala hladna vojna, so se začeli pojavljati strahovi o množičnih »selitvah narodov« na sever in zahod. Številni strokovnjaki in novinarji so ocenjevali, da bo, samo iz Sovjetske zveze, v EU migriralo 5 in več milijonov ljudi na leto. Napovedi oz. strahovi so se izkazali za napačne. Do množičnih selitev je sicer prišlo, a so potekale predvsem na jugu in vzhodu celine kot posledica številnih konfliktov in pospešene urbanizacije. Francija se je v devetdesetih letih izognila večjemu navalu priseljencev iz konfliktnih območij z juga in vzhoda Evrope, ki so se bolj številčno odločali za njeno sosedo Nemčijo. Hkrati pa je vse bolj naraščal pritisk iz bivših kolonij Severne in Podsaharske Afrike, kjer so demografske razmere vodile ljudi v imigracijo (Bade, 2000).

5. POLITIKA IN IZZIV VKLJUČEVANJA PRISELJENCEV V VEČINSKO DRUŽBO

Francoska integracijska politika temelji na republikanskem modelu integracije, čigar glavne značilnosti so:

- Poudarek na visoki kulturi
- Poudarjen pomen individualne participacije in integracije
- Osrednja vloga v izoblikovanju državljanstva je namenjena racionalnim in političnim dejavnikom
- Združevalna funkcija v procesu graditve in reprodukcije omenjenih značilnosti je zaupana državnim inštitucijam, posebej šoli (Schnapper, 1991).

Da bi razumeli francoski model integracije, moramo pogledati nekoliko v zgodovino, v čas oblikovanja francoskega naroda in države. Država Francija je nastala z asimilacijo različnih populacij iz različnih regij. Vsaka regija je imela svoj jezik, svojo kulturo in običaje. Šola naj bi bila najboljše orodje v rokah družbe za integracijo otrok (Krief, 1999; cv: Bešter in sod., 2003).

Skozi zgodovino je bila Francija večinoma cilj priseljencev iz Evrope, v zadnjih desetletjih pa se priseljuje tudi večje število tujcev iz nekdanjih kolonij in ostalih bolj oddaljenih krajev. Za te priseljence je značilno, da izvirajo iz, kulturno gledano, drugačnih okolij in je zato njihova integracija nekoliko večji izziv. Tudi individualen princip ni več toliko ustrezen. Včasih je bila večina tujcev moških, danes pa je priseljska populacija sestavljena večinoma iz družin, ki so stalno naseljene (Van Zanten, 1997).

Med svetovnjima vojnama so bili najpomembnejše orodje za integracijo tujih delavcev sindikati in Komunistična stranka, ki je iskala nove člane med delavskim slojem. V šestdesetih letih so bili novi priseljenci sprejeti, a z očitnim zadržkom zaradi rase, ki se je uporabljala za razlog, zakaj se ne morejo ti priseljenci tako uspešno integrirati kot priseljenci iz tradicionalnih držav odseljevanja, kot so Italija, Španija in ostale. V nasprotju s solidarnostjo komunistov, so v sedemdesetih letih lokalne uprave začele obravnavati tujce iz tretjih držav kot začasne delavce, ki jih je treba spodbujati, da se vrnejo domov (Schain, 2010).

Ta premik je treba razumeti v povezavi multikulturne politike z notranjo varnostjo. Od osemdesetih let dalje so se v Franciji začeli pojavljati izgredi med priseljenci.

Posledično se je povečevala vloga in poseganje države, ki je skozi razvoj različnih centrov in programov poskušala podati roko drugi generaciji priseljencev. V šolah je veliko otrok priseljencev imelo slabše rezultate od večine, tudi stopnja izobrazbe je bila, in še vedno je, nižja. Najpomembnejši projekt, ki ga je začela Francija, da

spremeni ta trend, je ZEP (*Zone d'education prioritaire*). Posebnost tega programa je, da ne cilja na otroke glede na njihovo državo izvora ali državo izvora njihovih staršev, pač pa na otroke iz določenih področij – rezultat je večkrat enak. Na ta način država pomaga priseljenkim otrokom, hkrati pa ohranja načela republikanskega modela (Schain, 2010).

Francija se ima za »barvno slepo« in njena politika se ravna po načelu, da je ne zanima izvor njenih državljanov. V skladu s tem načelom manjšine sploh ne obstajajo, etnične, kulturne, verske in jezikovne posebnosti kot take, pa morajo ostati del zasebnega življenja. Realnost ni tako skladna s temi načeli. Država še vedno spodbuja ohranjanje regionalnih in/ali priseljenjskih partikularnih kultur in jezikov. Cilj je povezati učenje priseljenjske in francoske kulture hkrati in s tem ustvarjati dvojno identiteto pri otrocih priseljencev. Te programi naj bi pripomogli k boljšim šolskim uspehom teh otrok, a rezultati niso prepričljivi (Cohen, 2002).

V sedemdesetih in osemdesetih letih je Francija sklenila bilateralni sporazum z osmimi državami za poučevanje tujega jezika, kar je vključevalo možnost učenja maternega jezika in kulture za otroke priseljencev (Bleich, 1999).

Ista univerzalna politika velja tudi na področju zaposlovanja, kjer nobeni državni programi za pospeševanje izobraževanja in integracijo na trgu dela niso usmerjeni posebej na priseljenjsko populacijo, a tudi tu prihaja do nekaterih odstopanj, saj država financira določene programe za zaposlovanje beguncev in azilantov (Gineste, 1999; cv: Bešter in sod., 2003).

Na tem mestu moramo omeniti tudi organizacijo FAS (*Fonds d'action sociale*), ki ima nalogo spoznavanja priseljencev z različnimi izobraževalnimi in stanovanjskimi programi. Kljub temu Francija dosti zaostaja pri integraciji priseljencev na trgu dela v primerjavi s svojo gospodarsko bolj uspešno sosedo, Nemčijo (Archibald, 2002; cv: Bešter in sod., 2003).

Glede državljanstva in naturalizacije velja Francija za eno bolj odprtih EU držav. Otroci avtomatično dobijo državljanstvo, če je vsaj eden od staršev državljan. Otroci tujcev, rojeni v Franciji, pa lahko pridobijo francosko državljanstvo na več načinov do svojega 18. leta. Obstaja tudi možnost dvojnega državljanstva. Francoski zakon mogoča preprosto naturalizacijo za drugo generacijo priseljencev, za prvo generacijo pa so pogoji bolj restriktivni (The EFFNATIS Project, 2001).

Posebej po letu 2002 in ponovni izvolitvi Jacquesa Chiraca za predsednika Republike se je začela širša debata o Islamu v Franciji. Ob porastu skrajno desnih strank je prišlo do širjenja strahu pred naraščajočim številom muslimanskih priseljencev in posledično do posameznih ksenofobnih incidentov (Chebel d'Appollonia, Reich, 2008).

Francija je dom več kot 4 milijonom muslimanom. Izvirajo večinoma iz držav severne Afrike. V desetletjih po drugi svetovni vojni je naraščalo število muslimanskih priseljencev, ki so jih Francozi večinoma dojemali kot začasne delavce, ki se bodo vrnili v svoje matične države. Zgodilo se je nasprotno in Islam je postal del francoske kulture. Kljub vsemu se današnji francoski muslimani še vedno spopadajo z diskriminacijo. Široko debato o vlogi Islama v Franciji je sprožila prepoved nošenja nekaterih tradicionalnih muslimanskih ženskih oblačil, ki v celoti zakrivajo obraz (Legrain, 2007).

Hkrati se je pojavil dvom o želji teh priseljencev po vključitvi v širšo francosko družbo in kritike na račun države, ki sprejema priseljence, ki jemljejo delo domačinom. Glavna skrb, ki se pojavlja je, da bo prišlo do opustitve načela asimilacije in bo Francija postala bolj podobna Veliki Britaniji, t.j. država kjer posamezne družbene skupine zahtevajo posebno varstvo in pozornost, kar je v nasprotju z republikanskimi ideali. Te strahovi so se le še dodatno utrdili ob množičnih izgredih v priseljenjskih naseljih po celotni Franciji leta 2005. Javno mnenje se v takšnih razmerah le še dodatno obrača proti priseljencem, posledično se tudi politične stranke usmerjajo bolj desno, da bi zadovoljile svoje volilce (Chebel d'Appollonia, Reich, 2008).

Večina udeležencev v omenjenih izgredih leta 2005, je bila mladih moških priseljenjskega izvora. Protesti so izražali jezo nad policijo in nad diskriminacijo ter visoko brezposelnostjo med mladimi. Ti mladi so protestirali proti svoji izključenosti iz družbe. Odgovor politike ni bil klic po novem pogledu na francosko migrantsko in asimilacijsko politiko, pač pa je le prinesel nove, strožje zakone. Novi *Loi Sarkozy*, poimenovan po takratnem predsedniku Nicolasu Sarkozyju, je imel tri ključne elemente: nova priseljenjska politika temelječa na ekonomskih potrebah, obvezne 'integrativne pogodbe' za priseljence in politika vračanja priseljencev v države izvora. Ta zakon je bil med volilci zelo priljubljen in je poskrbel za ponovno izvolitev desnorsredinske vlade. Novi izgredi leto pozneje so pokazali, da so globlji problemi še vedno močno prisotni (Castles, Miller, 2009).

Kljub pozitivnim trendom, so priseljenci še vedno zelo slabo politično udeleženi. Od 577 članov francoskega parlamenta, jih je le 9 pripadnikov manjšin (Record number..., 2012).

V celotnem procesu asimilacije je Francija spregledala dejstvo, da tudi če priseljenci sprejmejo francosko identiteto, jih domačini še vedno ne dojemajo kot »prave Francoze«. Raziskave so pokazale, da ima domačin trikrat večje možnosti, da dobi odgovor od delodajalca, kot priseljenec s popolnoma enakimi kvalifikacijami za delo (Legrain, 2007).

6. AKTUALNA VPRAŠANJA

6.1. AKTUALNE ŠTEVILKE

Po podatkih iz leta 2008 je imela več kot četrtina (27,3%) novorojenih otrok vsaj enega starša, ki ni bil rojen v Franciji. 23,9% jih je imelo vsaj enega starša rojenega izven Evrope. Če vključimo še stare starše, številka naraste na 40% otrok z vsaj enim starim staršem rojenim izven Francije (Breuil-Genier, Borrel, Lhommeau, 2011).

Graf 1: Porazdelitev priseljencev v Franciji po državi rojstva leta 2012:

	Delež (v %)	Absolutno število
Evropa	36,8	2.101.209
Španija	4,3	245.077
Italija	5,1	292.592
Portugalska	10,5	599.333
Velika Britanija	2,7	152.592
Ostale evropske države	4,6	263.153
Afrika	43,2	2.470.100
Alžirija	13,1	748.034
Maroko	12,1	692.923
Tunizija	4,4	251.220
Ostale afriške države	13,6	777.922
Azija	14,4	823.487
Turčija	4,3	248.159
Kambodža, Laos, Vietnam	2,8	161.466
Ostale azijske države	7,2	413.862
Amerika, Oceanija	5,6	319.249
Skupno	100,0	5.714.045

Vir: INSEE, 2012

Vidimo da med vsemi skupinami prevladujejo priseljenci iz Severne Afrike. Tako imenovana arabska pomlad je dodatno destabilizirala države iz regije, kar je še dodatno delovalo kot dejavnik odbijanja. V zadnjih letih je občuten tudi porast novih migrantov iz tradicionalnih imigrantskih območij juga Evrope. Gre za države, ki jih je še posebej močno prizadela ekonomska kriza. Število španskih in portugalskih priseljencev se je v letih 2009-2012 podvojilo, naraslo pa je tudi število Italijanov, ki so se, v iskanju zaposlitve, preselili v Francijo (Breuil-Genier, Borrel, Lhommeau, 2011).

Večina novih priseljencev se preseli v tradicionalna območja zgojitve, najbolj v Île-de-France, t.j. širše območje Pariza, kjer živi kar 40% vseh priseljencev (Breuil-Genier, Borrel, Lhommeau, 2011).

Leta 2006 je francoska vlada ocenila, da vsako leto med 80.000 in 100.000 ljudi vstopi v državo nezakonito. Francija se s tem problemom spopada tako, da je začela z izgonom ilegalnih imigrantov. Leta 2011 jih je izgnala 28.000 t.i. *sans-papiers* (Zuckerman, 2011).

6.2. MIPEX

Za objektivno analizo trenutnega stanja na področju integracije priseljencev v družbo, bo sledeče poglavje povzelo vsakoletno raziskavo Migrant Integration Policy Index (MIPEX), ki na temelju 167 indikatorjev ustvarja večdimenzionalen pogled na možnosti priseljencev v družbi.

MIPEX omogoča primerljivost med različnimi državami, saj zbira podatke za 38 držav, vključno z vsemi članicami EU. Francija se je z rezultatom 54/100 uvrstila na 17. mesto v raziskavi iz leta 2014.

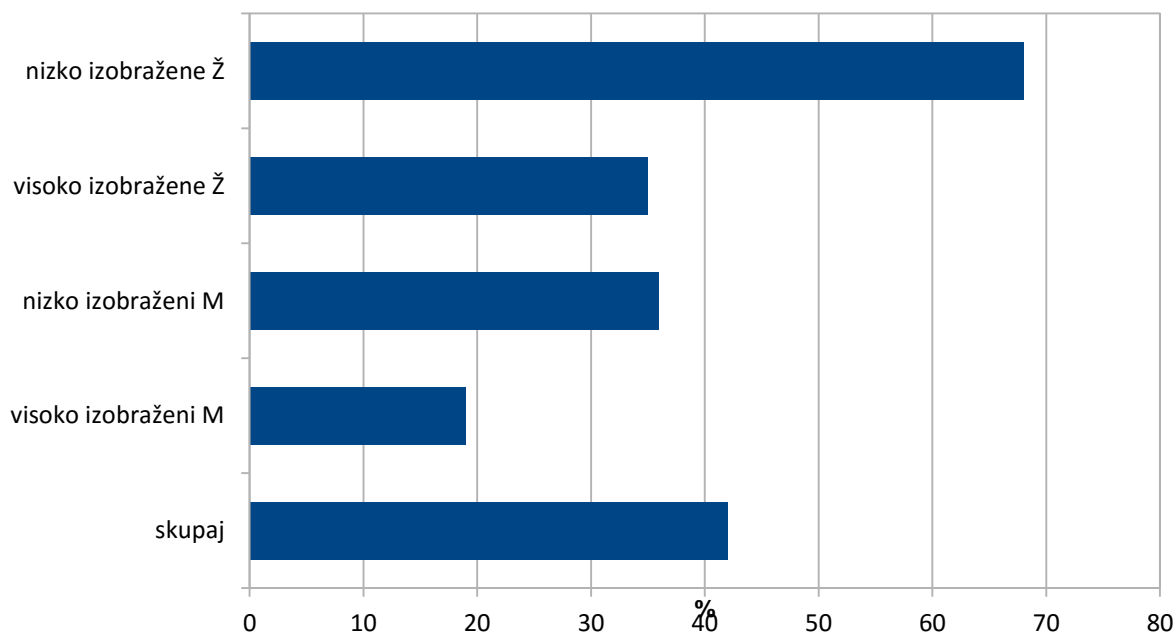
MIPEX deli področje integracije priseljencev na 8 ključnih področij;

6.2.1. MOBILNOST NA TRGU DELA

Francija ima močno reguliran trg dela. Te omejitve so velik faktor pri (ne)zaposlenosti priseljencev iz tretjih držav (držav, ki niso članice Evropske unije). Bolj kot v ostalih državah EU, v Franciji priseljenci opravljajo nižje plačana dela pod svojo izobrazbo, posledično jih je veliko v nevarnosti revščine.

Po ocenah iz leta 2012, je kar polovica priseljencev iz tretjih držav bila brezposelna in/ali neudeležena v šolanje. Ti podatki so višji samo še v Belgiji in na Hrvaškem.

Graf 2: Udeležba v šolanju ali izobraževanju priseljencev iz tretjih držav glede na stopnjo izobrazbe

Vir: MIPEX, 2014

V večini evropskih držav, za razliko od Francije, daje država zakonitim priseljencem poln dostop do zasebnega sektorja, samozaposlitve in večji dostop do javnega

sektorja. V Franciji imajo prav tako priseljenci težave s prepoznavanjem njihove predhodne izobrazbe v državi izvora. Ko priseljenci iz tretjih držav dobijo službo, imajo načeloma enake pravice kot domači delavci.

Le 10% priseljencev se vključuje v izobraževanje odraslih. Odstotek je še nižji za nizko izobražene. Raziskava EU je pokazala, da niso priseljenci nič bolj nagnjeni k uporabi socialnih prejemkov kot domače prebivalstvo.

Stopnja zaposlenosti med domačini in priseljenci se po desetletju prebivanja v Franciji skoraj izenači, ne glede na stopnjo izobrazbe, z eno opazno izjemo – nizko izobražene Francozinje imajo stopnjo zaposlitve več kot dvakrat višjo kot nizko izobražene priseljenke. Do bolj opaznih razlik pride v kvaliteti del, ki jih opravljajo domačini in priseljenci. Priseljenci z univerzitetno izobrazbo imajo 50% višjo možnost, da opravljajo dela pod svojo stopnjo izobrazbe. Za nizko kvalificirane delavce je ta številka še slabša – nizko kvalificiran delavec iz tretje države je skoraj trikrat bolj nagnjen k revščini kljub delu.

6.2.2. ZDRUŽITEV DRUŽIN

Številke priseljencev iz tretjih držav, ki so ločeni od svojih partnerjev, je v Franciji podoben kot drugod in znaša slabih 5%. Francija je na tem področju, z odlašanjem in preprečevanjem združitve družin, bolj restriktivna kot večina EU držav. Nobena druga država ne postavlja toliko omejitev in zahtev v zvezi s službo in znanjem jezika, z izjemo Velike Britanije.

Ko pride do združitve družin, dobijo vsi člani družine enake družbeno-ekonomske pravice kot njihov »sponzor«.

Francija sicer organizira tečaje francoščine in njenih družbenih vrednot za priseljence v njihovih matičnih državah, po potrebi še v Franciji. 43% novih priseljencev v Francijo prispe z družinskim namenom, delež takšnih priseljencev iz tretjih držav pa znaša 17,5%.

6.2.3. IZOBRAZBA

Po podatkih iz leta 2012 je delež 16-letnikov, rojenih v tujini (t.i. prve generacije), znašal okoli 5%. Delež druge generacije se povzpne do 10%.

Francija se počasi prilagaja na večje število priseljenjskih otrok. Učni načrti še ne vključujejo učenje o raznolikosti ipd. Otroci, ki imajo težave s francoščino imajo pravico do individualnega pouka jezika. Delež priseljenjskih otrok prve in druge generacije, ki govorijo doma francosko znaša 47%.

Otroci prve generacije priseljencev imajo 70% višjo možnost imeti slabe rezultate v šoli, glede na domačine. Pri otrocih druge generacije ta delež pade na 20%.

6.2.4. ZDRAVSTVO

Francoski javni zdravstveni sistem je zelo kvaliteten in vključujoč do pacientov priseljencev, nekoliko manj pa je odziven do njihovih specifičnih potreb.

Priseljenci dobijo praktično vse pravice kot državljani Francije. Podobno velja tudi za prosilce za azil. Poskrbljeno je tudi za nižje sloje, kjer se pogosto znajdejo priseljske družine. Informacije so dostopne v veliko jezikih, obstaja tudi možnost prevajalca.

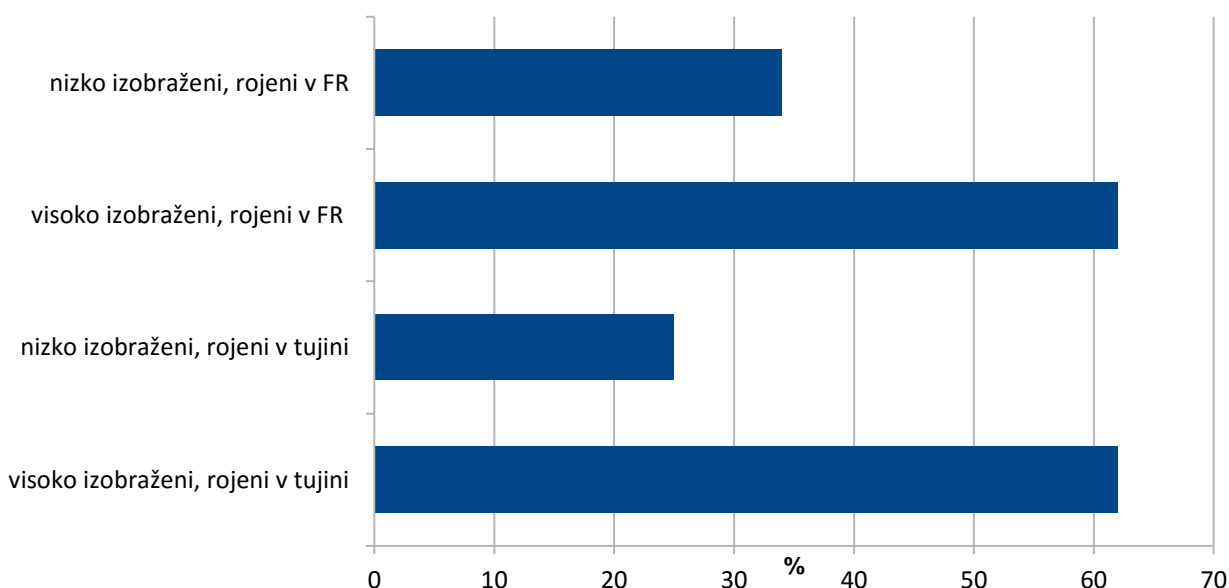
6.2.5. POLITIČNA PARTICIPACIJA

2,2 milijona odraslih priseljencev iz tretjih držav, ali 4,2% prebivalstva, ni državljanov Francije in posledično nimajo političnih pravic. Francija je ena redkih držav priseljevanja s takšnimi omejitvami za lokalne volilne pravice.

Priseljenci imajo sicer podporo za ustanavljanje družbenih organizacij iz državnih finančnih skladov. Vsak priseljenec mora imeti vsaj 6 ur učenja o francoski državi, institucijah in njenih republikanskih vrednotah. Volilne pravice so bile obljubljene že leta 1981, a je ta obljuba je ostala neuresničena. Iz primerov ostalih evropskih držav lahko vidimo, da volilne pravice izboljšajo demokracijo in položaj ter vključenost priseljencev v družbo. Približno 60% priseljencev iz tretjih držav je naturaliziranih francoskih državljanov in kot takšni imajo volilno pravico.

V spodnjem grafu lahko vidimo, da je sicer politična aktivnost med priseljenci kar visoka, sploh med višje izobraženimi in tistimi, ki so v Franciji že dalj časa.

Graf 3: Politična participacija med priseljenci glede na državo rojstva in stopnjo izobrazbe

Vir: MIPEX, 2014

6.2.6. STALNO PREBIVALIŠČE

Približno 85% priseljencev iz tretjih držav živi v Franciji zahtevanih 5 let, kar zadostuje za naturalizacijo. To je eden najvišjih odstotkov v EU.

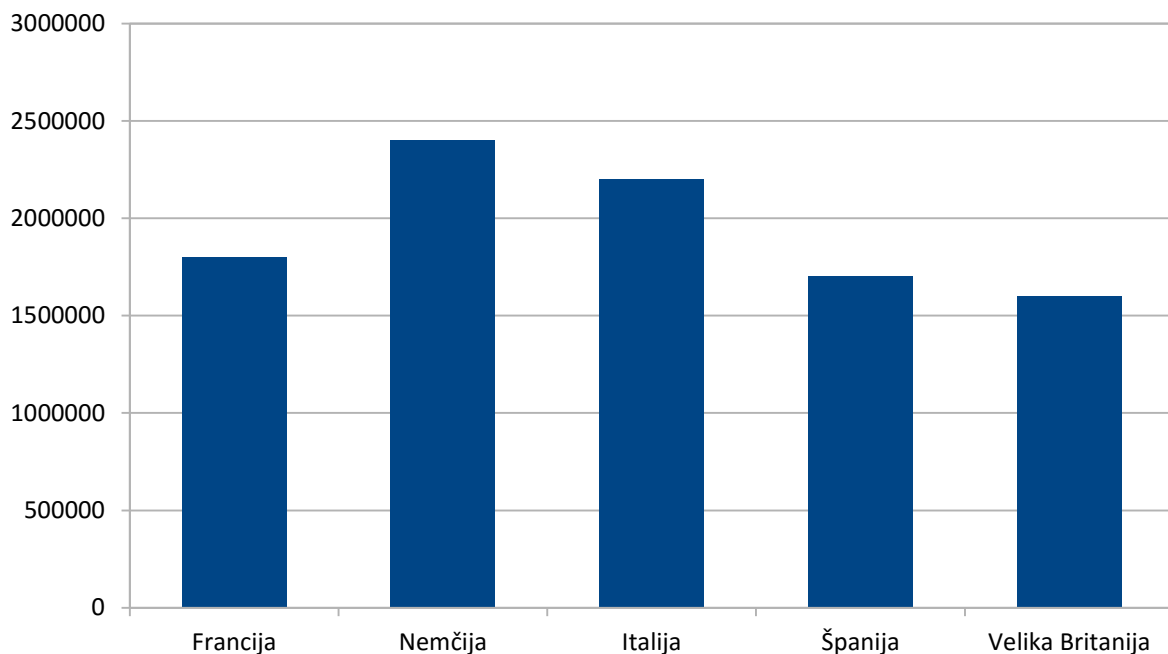
Francija ima na tem področju najbolj restriktivno politiko v zahodni Evropi.

Tisti, ki se prijavijo za stalno prebivališče, morajo opraviti izpit iz francoščine, morajo imeti vsaj neke minimalne prihodke, za prijavo pa morajo plačati 260€, kar je relativno veliko glede na ostale države. Ta status morajo obnoviti vsakih 10 let.

Stalni prebivalci lahko delajo in se izobražujejo z enakimi pravicami kot francoski državljani, ampak se še vedno spopadajo z omejitvami na trgu dela.

Leta 2013 je v Franciji živel 1,8 milijonov priseljencev s stalnim prebivališčem. Skoraj polovica francoskih priseljencev s stalnim prebivališčem ostane zelo dolgo.

Graf 4: Število tujcev s stalnim prebivališčem v večjih državah EU

Vir: MIPEX, 2014

Približno 70% priseljencev iz tretjih držav živi v Franciji s statusom stalnega prebivalca. Priseljenci dosti bolj verjetno postanejo stalni prebivalci in kasneje tudi državljani, če ima država vključujočo priseljenko politiko. V Franciji so odstotki visoki, saj država ne spodbuja naturalizacije.

6.2.7. DOSTOP DO DRŽAVLJANSTVA

Skozi zadnje desetletje je vprašanje državljanstva za priseljence postalo politično bojišče.

Po petih letih lahko priseljenec zaprosi za naturalizacijo. Otroci, ki so bili rojeni, ali so

odraščali v Franciji, imajo prav tako pravico do državljanstva.

Dostop do državljanstva je v Franciji bolj omejen kot v večini držav priseljevanja. Dostop je odvisen od zaposlenosti priseljenca, priseljenec mora pokazati dobro znanje francoskega jezika in opraviti t.i. asimilacijski intervju. Skozi raziskave je bilo sicer dokazano, da naturalizacija vodi v višji zaposlenosti in k večji udeležbi v političnem procesu.

V Franciji imajo priseljenci pravico do dvojnega državljanstva.

Vse skupaj je imelo leta 2012 približno 60% odraslih priseljencev iz tretjih držav državljanstvo.

6.2.8 BOJ PROTI DISKRIMINACIJI

V Franciji manjši del prebivalstva (6,6%) poroča, da je bil žrtev diskriminacije na podlagi rase ali veroizpovedi. Ta odstotek je sicer nekoliko večji kot v ostalih primerljivih državah.

Francija ima sicer močne zakone in politiko, ki zagovarja enakost med vsemi. Žrtve diskriminacije imajo na voljo pravosodje, da se borijo za svoje pravice. Zaupanje v pravosodne organe je med priseljenci visoko, zaupanje v policijo nekoliko nižje.

7. ZAKLJUČEK

V zaključni seminarski nalogi smo potrdili obe postavljeni hipotezi.

Skozi zgodovinski pregled smo videli, da trenutno priseljevanje v Francijo ni, zgodovinsko gledano, nič novega. Francija je že od industrijske revolucije dalje priljubljena destinacija med migranti. Število in izvor le-teh se menjajo, status Francije kot države imigracije pa ostaja. Francija je bila vedno posebna med evropskimi državami v tem, da sama sploh ni imela številčne prekomorske imigracije, kot skoraj vse ostale evropske države. Vzrok temu tiči v tradicionalno nizki rodnosti. Danes je Francija država z eno najvišjih rodnosti v Evropi, velik delež k temu prispevajo ravno otroci priseljencev. Francoska družba se tako menja in postaja vedno bolj raznolika, kar nas privede do druge hipoteze.

Francoski integracijski model je neuspešen. Republikanske vrednote svobode, bratstva in enotnosti (*Liberté, égalité, fraternité*) so se izkazale za neustrezno prilagojene modernim migracijam. Asimilacijski model kjer so vsi na papirju vsi enaki in enakopravni, se je v resničnem življenju izjalovil. Objektivno gledano so priseljenci še vedno žrtve pogoste diskriminacije, tudi sami pa se ne počutijo sprejete v širšo družbo. Francoska vlada z ignoriranjem problematike in trmastem oklepanju k asimilaciji, stvari le še poslabšuje. Razni mediji in populistični politiki trdijo, da priseljenci zavestno nočejo sprejeti francoske kulture in vrednot, medtem pa priseljska mladina protestira ravno zato, ker se počutijo izključeni iz širše družbe s strani večinskega naroda. Novi represivni zakoni in negativna retorika le še utrjujejo trenutno stanje.

Francija potrebuje priseljence in priseljenci potrebujejo Francijo. Francija je ob prvih večjih migracijah videla migrante delavce iz tretjega sveta le kot orodje s katerim bo zgradila novo Francijo, migranti pa se bodo, ko opravijo svoje delo, vrnil v svoje matične države. V desetletjih, ki so sledila, je postalo očitno, da temu ne bo tako. Priseljenci so se začeli za stalno naseljevati v svoji novi državi, imeli so otroke in se poročali z domačini. Ljudje iz Afrike in Azije, ljudje različnih polti in veroizpovedi so sčasoma postali Francozi, Francija pa je postala multikulturalna država. Danes si Francije, drugače kot multikulture, ne znamo predstavljati, vsekakor pa jo čaka še dolga pot preden doseže cilje francoske revolucije, ki si jih je zadala.

8. SUMMARY

We confirmed both hypotheses in the thesis.

Through historical perspective we can see that the current wave of migration into France is nothing new. Ever since the industrial revolution, France has been a popular immigrant destination. The numbers and their origins tend to change but France's status of an immigrant state remains. France had always been special amongst the European states in that it never had a bigger overseas emigration period like most other states. The reason for its exclusiveness is in its low birth rate. Today, in a large part thanks to the immigrant population, France is the country with one of the highest birth rates in Europe. France's society is therefore changing and becoming ever more diverse.

The French model of integration is unsuccessful. The Republican values of freedom, brotherhood and equality (*Liberté, égalité, fraternité*) have turned out to be unsuited to contemporary migration. The assimilation model where, on paper, everyone is equal failed in the real world. Objectively immigrants are still victims of discrimination. They also don't feel welcome in the general society. The French government is only making things worse with its ignorance of the subject and its stubborn clinging to the Republican model of integration. Populist politicians and the media claim that the immigrants intentionally wish not to accept French culture and values while, in turn, the immigrant youth is protesting exactly because they feel excluded from the French society and by the French people. New repressive laws and negative rhetoric only enforce this status quo.

France needs immigrants and immigrants need France. When the first wave of non-European immigrants came to France to work, the locals thought that they will only be tools that will, once the job is done, go back to their homes. In the decades that followed, it became apparent that this was not the case as immigrants started to settle down, have children and marry to the locals. People from Africa and Asia, people of different races and religions eventually became French, making France a multicultural country. Today we can't imagine a France that is not multicultural. However it still has a long way to go until it reaches its goals of the French revolution that it set itself.

9. VIRI IN LITERATURA

- Bešter, R., Drolc, A., Kovač, B., Mežnarič, S., Zavratnik, S., 2003. Migracije, Globalizacija, Evropska Unija. Ljubljana, Mirovni inštitut, 346 str.
- Bleich, E., 1999. Re-imagined communities? Education policies and national belonging in Britain and France. V: Geddes, A., Favell, A. (ur.) The Politics of Belonging. Migrants and Minorities in Contemporary Europe. Aldershot, Ashgate, str. 60-75. URL: http://www.middlebury.edu/media/view/251963/original/reimagined_communities.pdf (Citirano 18. 8. 2015).
- Breuil-Genier, P., Borrel, C., Lhommeau, B., 2011. Les immigrés, les descendants d'immigrés et leurs enfants. France, portrait social, édition 2014, str. 33-39. URL: http://www.insee.fr/fr/ffc/docs_ffc/ref/FPORSOC11d_VE22Immig.pdf (Citirano 18. 8. 2015).
- Castles, S., Miller, M.J., 2009. The Age of Migration. International population movements in the modern world. London, Palgrave Macmillan, 369 str.
- Chebel d'Appollonia, A., Reich, S., 2008. Immigration, integration, and security. America and Europe in comparative perspective. Pittsburgh, University of Pittsburgh, 480 str.
- Cohen, J., 2002. Inequality and difference. Current sociological challenges to the French »Republican model of integration«. Two Homelands, 15, str. 51-63. URL: <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-IZKI1SHL/87863217-edb1-47f0-8782-ad8cc411dc7a/PDF> (Citirano 18. 8. 2015).
- France. CIA World Factbook. 2015. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/fr.html> (Citirano 18. 8. 2015).
- France. Migrant Integration Policy Index. 2014. URL: <http://www.mipex.eu/france> (Citirano 18. 8. 2015).
- Hanlon, B., Vicino, T.J., 2014. Global Migration. the basics. New York, Routledge, 175 str.
- Klinar, P., 1976. Mednarodne migracije. Maribor, Obzorja, 212 str.
- Legrain, P., 2007. Immigrants. Your Country Needs Them. London, Abacus, 369. str.
- Lukšič-Hancin, M., 1999. Multikulturalizem in migracije. Ljubljana, Založba ZRC, 269 str.

- Population Facts. The number of international migrants worldwide reaches 232 million. 2013. URL: http://esa.un.org/unmigration/documents/The_number_of_international_migrants.pdf (Citirano 18. 8. 2015).
- Record number of women and minorities in new French parliament. France 24. 2012. URL: <http://www.france24.com/en/20120619-france-parliament-women-closer-reflect-french-society-ethnic-minorities> (Citirano 18. 8. 2015).
- Schain, A., 2010. Managing Difference. Immigrant integration Policy in France, Britain, and the United States. Social Research, 77, 1, str. 205-236. URL: <http://search.proquest.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/docview/872088186> (Citirano 18. 8. 2015).
- Schnapper, D., 1991. La France de l'integration. Sociologie de la nation en 1990. Revue française de science politique, 41, 6, str. 839-841. URL: http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/rfsp_0035-2950_1991_num_41_6_394607 (Citirano 18. 8. 2015).
- The EFFNATIS Project. 2001. Effectiveness of National Integration Strategies Towards Second Generation Migrant Youth in a Comparative European Perspective – Final Report. URL: <http://www.efms.uni-bamberg.de/pdf/finalreportk.pdf> (Citirano 18. 8. 2015).
- Van Zanten, A., 1997. Schooling Immigrants in France in the 1990s. Success or Failure of the Republican Model of Integration? Anthropology and Education Quarterly, 28, 3, str. 351-374. URL: http://www.jstor.org.nukweb.nuk.uni-lj.si/stable/3196062?seq=1#page_scan_tab_contents (Citirano 18. 8. 2015).
- Zuckerman, E., 2011. France to increase expulsions of illegal immigrants. Le Figaro. URL: <http://plus.lefigaro.fr/note/illegal-immigration-expulsions-will-accelerate-20110802-522043> (Citirano 18. 8. 2015).

10. SEZNAM SLIK IN PREGLEDNIC

- Karta 1: Zemljevid metropolitanske Francije z označenimi največjimi mesti, str. 5
- Graf 1: Porazdelitev priseljencev v Franciji po državi rojstva leta 2012, str. 19
- Graf 2: Udeležba v šolanju ali izobraževanju priseljencev iz tretjih držav glede na stopnjo izobrazbe, str. 20
- Graf 3: Politična participacija med priseljenci glede na državo rojstva in stopnjo izobrazbe, str. 22
- Graf 4: Število tujcev s stalnim prebivališčem v večjih državah EU, str. 23

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je zaključna seminarska naloga v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu z mednarodnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 31. avgust 2015

Antun Katalenić